

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjallinen kuuleminen valiokunnan kokoukseen
4.11.2020 / HE 162/2020 vp

Asia HE 162/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hyvinvointiala HALI ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi potilasvakuutuslakia ja työeläkelakeja siten, että etuuden saajan näkökulmasta potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset palautettaisiin toissijaisiksi työeläkelakien mukaisten eläkkeiden osalta. HALI ry kannattaa esitettyä muutosta.

Kuten esityksessä todetaan, potilasvahinkokorvausten säätäminen ensisijaiseksi suhteessa työeläkkeisiin aiheuttaa potilasvakuutusjärjestelmälle huomattavasti suuremmat kustannukset kuin mitä vuoden 2017 alusta voimaantullutta lainmuutosta säädetäessä arvioitiin. Potilasvakuutusmaksujen nouseminen kohtuuttomiksi olisi terveydenhuollon toimijoille kestämatöntä. Järjestelmän selkiyttäminen edunsaajan kannalta on myös tarpeen.

Etäyhteyden avulla annettu hoito

Potilasvakuutuslain valmistelun seuraavissa vaiheissa on korjattava myös potilasvakuutuslain ongelmallinen kirjaus etäyhteyden avulla annetusta hoidosta:

"Niin sanotun etälääketieteen piiriin kuuluvan hoidon on katsottu olevan potilasvahinkolain soveltamisalan piirissä vain silloin, kun sekä hoidonantaja että potilas ovat Suomessa."

HALI ry toteaa, että hoidonantajan tai potilaan fyysisen sijainnin ei pitä ratkaista potilasvakuutuslain piiriin kuulumista. Merkitystä on vain sillä, että hoitavalla lääkärillä on oikeus lääkarintoimen harjoittamiseen Suomessa, ja että hoidon antaja maksaa potilasvakuutuslain mukaisia vakuutusmaksuja.

Koko suomalaista terveydenhuoltojärjestelmää on syytä päivittää etäyhteyksien avulla annettuun hoitoon mahdollistamiseen ja kannustamiseen. Palvelujen saatavuuden parantaminen on yksi sote-uudistuksen keskeisimmistä tavoitteista. Marinin hallitus on linjannut myös hoitotakuuajan merkittävästä lyhentämisestä perusterveydenhuollossa.

Erilaiset digitaaliset ratkaisut ja etäyhteydellä annetut hoidot ovat palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamisen kannalta jopa keskeisessä asemassa.

Koronaviruspandemian pakottama etäyhteyksien ja erilaisten digipalvelujen lisääntynyt käyttö myös terveydenhuollossa on antanut tälle hyvät lähtökohdat.

Potilasvakuutuslain ei ole perusteltua estää hoidon antajien ja potilaiden vapaata liikkuvuutta. Kysymys on merkittävä myös esimerkiksi lääkärien saatavuuden kannalta.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi lausunnossaan (StVM 38/2018 vp) 5.3.2019 seuraavaa:

”Säännöksen perustelujen mukaan niin sanotun etälääketieteen piiriin kuuluvan hoidon on katsottu olevan potilasvakuutuksen piirissä vain silloin, kun sekä hoidonantaja että potilas ovat Suomessa. Valiokunnan näkemyksen mukaan 1 §:n 2 momentissa säädetty soveltamisala mahdollistaa laveamman tulkinnan ilman, että pykälän sanamuotoa on tarvetta muuttaa. Valiokunnan näkemyksen mukaan tilanteet, joissa hoitosuhde on selkeästi muodostunut lain tarkoittamalla tavalla Suomessa rekisteröidylle palveluntuottajalle, mutta hoitokokonaisuuden aikana sattumanvaraisista syistä joko potilas tai esimerkiksi lääkäri on tilapäisesti ulkomailla ja hoitoon otetaan kantaa etäyhteyksien välityksellä, kuuluvat myös 1 §:n 2 momentin sanamuodon mukaan potilasvakuutuksen piiriin. Tällöin käsillä ei valiokunnan näkemyksen mukaan ole tilanne, jossa hoito olisi organisoitu kyseisen säännöksen vastaisesti ulkomailla annettavana hoitona.”

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulkinta on perusteltu. Kirjaus pitää saattaa myös lakitekstiin.

Ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin poistettava myös työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuisuuksien osalta

HALI ry huomauttaa, että potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin olisi tärkeä poistaa myös työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuisuuksien osalta. Tilanne olisi näiltä osin perusteltua palauttaa selkiseksi kuin se oli ennen 1.1.2017 voimaan tullutta eläkeuudistusta.

Lainvalmistelu terveydenhuollon ammattihenkilön vahingonkorvausvastuun ja tuottamisvastuun osalta käynnistettävä

Potilasvakuutus antaa turvaa paitsi potilaille, myös terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittaville. Potilasvakuutus on terveyden- ja sairaanhoidon harjoittajille lakisääteinen vastuuvakuutus. Se korvaa potilaalle täysimääräisesti potilsvahingon aiheuttamat seuraukset. Jos kuitenkin potilas nostaa vahingonkorvauskanteen ohi potilasvakuutuksen, nykyisellään potilasvakuutuslaissa ei ole selkeää pykälää, jolla korvausvastuu voitaisiin ohjata potilasvakuutuksen maksettavaksi, kuten lain tavoite on.

HALI ry haluaakin nostaa potilasvakuutuslain jatkokehittämisen osalta esiin myös tarpeen käynnistää valmistelun terveydenhuollon harjoittajan vahingonkorvausvastuun ja potilasvakuutuksen väliseksi selkeyttämiseksi. Hallituksen esityksessä eduskunnalle potilasvakuutuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 298/2018 vp) ehdotettiin lakiin

säännöstä (54 §) siitä, ettei potilaan hoitoon ja tutkimukseen perustuvaa vahingonkorvausvaadetta voitaisi tuomioistuimessa käsitellä, ellei Potilasvakuutuskeskus ole kieltäytynyt korvaamasta vahinkoa. Säädosmuotoilu ei ollut kaikilta osin onnistunut, ja perustuslakivaliokunta totesikin, että säännöstä tulisi muuttaa. Aikataulu lakiehdotuksen käsittelemiseksi ja hyväksymiseksi oli tällöin kiireinen, ja sote-valiokunta ehdotti säännöksen poistamista, mikä tapahtuikin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kuitenkin edellytti, että ”STM:n tulee jatkovalmistelussa selvittää, miten sääntely toteutetaan siten, että se täyttää perustuslakivaliokunnan lausunnossa asetetut vaatimukset (StVM 38/2018 vp).”

Lainvalmistelu asiassa ei ole asiassa edennyt. HALI ry toteaa, että valmistelu olisi tärkeä käynnistää ja toteuttaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan lausumien reunaehtojen mukaisesti.

Yhteenveto

HALI ry pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen mukainen muutos potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten palauttamisesta toissijaisiksi työeläkelakien mukaisten eläkkeiden osalta saatetaan nopeasti voimaan.

Potilasvakuutuslain jatkokehittämisen osalta on tarve käynnistää valmistelu terveydenhuollon harjoittajan vahingonkorvausvastuun ja potilasvakuutuksen väliseksi selkeyttämiseksi.

Lisäksi lain valmistelun yhteydessä on syytä pohtia, että potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin poistuisi myös työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuisuuksien osalta.

HALI muistuttaa myös etäyhteyden avulla annetun hoidon kirjauksen korjaamistarpeesta potilasvakuutuslain avaamisen seuraavissa vaiheissa.

Kunnioitavasti,

Ulla-Maija Rajakangas

toimitusjohtaja

Hyvinvointiala HALI ry